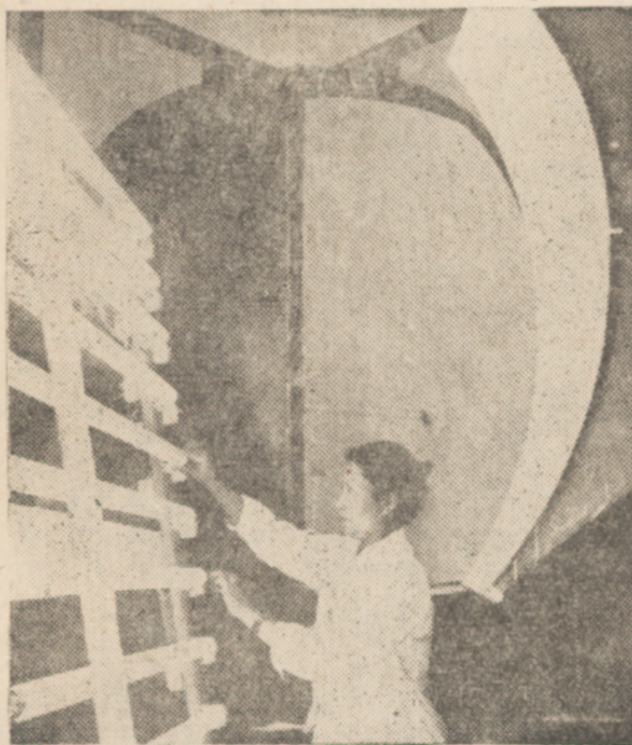

CÔNG TÁC CHỨNG NHẬN NHÀ NƯỚC VỀ CHẤT LƯỢNG SẢN PHẨM

NGUYỄN NGỌC DUYỆT

*Kiểm tra chất lượng bóng đèn ống ở Nhà máy
bóng đèn phích nước Rạng Đông Hà Nội.*

Ảnh: Quang Thành (TTXVN)

NÂNG cao chất lượng sản phẩm và hàng hóa là một yêu cầu cấp thiết của sản xuất và đời sống. Mấy năm qua Đảng và Chính phủ đã ban hành nhiều nghị quyết, chỉ thị, thông tư; các cấp đã tiến hành nhiều biện pháp nhằm đảm bảo và nâng cao chất lượng sản phẩm như đưa các sản phẩm quan trọng vào diện quản lý và kiểm tra chất lượng ở các cấp quản lý, khảo nghiệm đánh giá chất lượng sản phẩm phục vụ quản lý kinh tế, xây dựng củng cố các tổ chức kiểm tra

chất lượng, cải tiến quy trình công nghệ, các biện pháp khuyến khích kinh tế nâng cao chất lượng sản phẩm... Những việc làm đó đã có tác dụng góp phần hạn chế mặt tiêu cực đối với chất lượng sản phẩm và hàng hóa, góp phần làm cho công tác quản lý kỹ thuật trong sản xuất đi vào nề nếp.

Theo báo cáo của Hội đồng Chính phủ tại kỳ họp thứ 3 của Quốc hội khóa 6, từ năm 1978, công tác chứng nhận chất lượng và giao đấu chất lượng sản phẩm bắt đầu được đưa vào kế hoạch.

Chứng nhận chất lượng sản phẩm là hình thức có hiệu lực của công tác quản lý chất lượng sản phẩm, khuyến khích mọi người quan tâm đến chất lượng sản phẩm và là một trong những công cụ quan trọng trong công tác quản lý kinh tế-kỹ thuật nói chung, thông qua công tác này mà:

- Khuyến khích cơ sở sản xuất ứng dụng kịp thời những thành tựu khoa học-kỹ thuật trong sản xuất.

- Tạo cơ sở để xây dựng kế hoạch tăng năng xuất khối lượng sản phẩm có mức chất lượng cao, cải tiến hoặc loại khỏi sản xuất những sản phẩm lạc hậu.

- Nghiên cứu đưa vào sản xuất những sản phẩm mới phù hợp với yêu cầu của nền kinh tế quốc dân và của nhân dân.

- Tạo cơ sở khách quan và khoa học để đánh giá hoạt động của các xí nghiệp, liên hiệp xí nghiệp, ngành trong công tác chất lượng sản phẩm.

- Xây dựng và cải tiến mối quan hệ đúng đắn giữa người sản xuất và người tiêu dùng, giảm chi phí và phiền phức trong kiểm tra giao nhận sản phẩm.

- Kích thích thực sự và mạnh mẽ việc không ngừng nâng cao chất lượng sản phẩm

đề thỏa mãn nhu cầu ngày càng cao của nhân dân và đẩy mạnh xuất khẩu.

Chứng nhận chất lượng sản phẩm là một biện pháp chính trị, kinh tế, xã hội quan trọng. Các cơ quan chính quyền, các tổ chức xã hội (Ủy ban kế hoạch Nhà nước, Ủy ban vật giá Nhà nước, Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước, Bộ tài chính, Bộ vật tư, các Viện nghiên cứu, các trường đại học, các Bộ, tổng cục sản xuất và tiêu thụ, các đoàn thể...) cần tham gia rộng rãi công tác này.

Nâng cao quyền lợi vật chất và tinh thần cho cá nhân tập thể làm ra sản phẩm được chứng nhận và cấp dấu chất lượng của Nhà nước là hết sức quan trọng. Hệ thống kích thích này có thể tiến hành bằng cách trợ giá, ưu tiên được cung cấp nguyên vật liệu, được ưu tiên cung cấp ngoại tệ mua thiết bị, nguyên vật liệu nước ngoài, được trích thêm quỹ phúc lợi, quỹ thưởng và các quyền lợi khác... Hệ thống kích thích kinh tế nhằm bảo đảm cơ sở sản xuất chi phí thêm do việc nâng cao có hệ thống chất lượng sản phẩm và làm phần thưởng cho tập thể và cá nhân có thành tích trong công tác này. Nhưng trước tiên là vinh dự đối với tập thể và cá nhân làm ra sản phẩm được chứng nhận và cấp dấu chất lượng Nhà nước.

Hệ thống kích thích sản xuất sản phẩm có chất lượng cao bằng cách chứng nhận và cấp dấu chất lượng đã được áp dụng ở nhiều nước. Ở nước ta, 7 sản phẩm đầu tiên sẽ được đưa vào xét đề cấp giấy chứng nhận và dấu chất lượng Nhà nước. Căn cứ vào Điều lệ kiểm tra chất lượng sản phẩm hàng hóa ban hành kèm theo nghị định 62-CP và ngày 12/4/1976 của Hội đồng Chính phủ, Chủ nhiệm Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước đã quy định cụ thể việc chứng nhận chất lượng sản phẩm của Nhà nước (quyết định số 399 ngày 30/9/1978); đồng thời đã ban hành danh mục 7 sản phẩm đề xét cấp chứng nhận và dấu chất lượng 2 năm 1978 - 1979 (quyết định số 400 ngày 30 tháng 9 năm 1978). Đó là:

- Mũi khoan của Nhà máy dụng cụ số 1
- Máy bơm 12 LTX - 40 của Nhà máy chế tạo bơm Hải Dương.
- Máy biến áp điện lực 320 KVA 10/0,4 của Nhà máy biến thế Hà Nội.
- Lớp xe đạp xuất khẩu của Nhà máy cao su Sao Vàng
- Vải phin trắng 3925 xuất khẩu của Nhà máy dệt 8/3
- Cao su thiên nhiên của Tổng công ty cao su miền Nam
- Rượu lúa mới của Nhà máy rượu Hà Nội.

Hình thức chứng nhận chất lượng sản phẩm của Nhà nước là cấp giấy chứng nhận

và dấu chất lượng Nhà nước bao gồm 2 loại: loại « cao cấp » cấp cho sản phẩm có mức chỉ tiêu kinh tế - kỹ thuật tương đương mức chỉ tiêu kinh tế - kỹ thuật trung bình tiên tiến của sản phẩm cùng loại trên thế giới và loại « 1 » cấp cho sản phẩm có mức chỉ tiêu kinh tế kỹ thuật đạt yêu cầu đề ra trong tiêu chuẩn hoặc quy định hiện hành về chất lượng đáp ứng yêu cầu của nền kinh tế quốc dân và của nhân dân. Còn đối với sản phẩm có chỉ tiêu kinh tế - kỹ thuật lỗi thời thì phải loại khỏi sản xuất hay phải cải tiến sau một thời gian do cơ quan có thẩm quyền quy định theo đề nghị của Cục kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa trừ trường hợp do nhu cầu cần thiết và được cơ quan có thẩm quyền quyết định thì vẫn được tiếp tục sản xuất nhưng phải định lại giá.

Cục tiêu chuẩn, đo lường và kiểm tra chất lượng Nhà nước chịu trách nhiệm phối hợp với các cơ quan liên quan hướng dẫn và tổ chức việc đánh giá đề xét cấp chứng nhận và dấu chất lượng Nhà nước, đồng thời kiểm tra tính đúng đắn của dấu chất lượng Nhà nước đã được cấp. Để làm tư vấn giúp Cục trong công tác này, Cục thành lập các hội đồng đánh giá chất lượng đối với từng loại sản phẩm. Hội đồng bao gồm các nhà khoa học, kỹ thuật, kinh tế, đại diện các cơ quan quản lý sản xuất, tiêu thụ, khoa học, kỹ thuật và kinh tế; các chuyên gia có kinh nghiệm ở các ngành được mời. Thành phần hội đồng như vậy bảo đảm tính khách quan đối với các quyết định của mình. Căn cứ vào kết quả đánh giá chất lượng sản phẩm và thông tin nhận được từ nhiều nguồn, hội đồng sẽ kiến nghị về mức chất lượng sản phẩm được đánh giá, về cấp chứng nhận và dấu chất lượng tương ứng, về các biện pháp cần thực hiện nhằm bảo đảm và không ngừng nâng cao chất lượng sản phẩm được cấp dấu đề Cục xét và quyết định. Hiện nay các hội đồng đang hoạt động theo tiến độ kế hoạch.

Các bộ, tổng cục, liên hiệp xí nghiệp, các sở, ty, các ban khoa học và kỹ thuật các tỉnh thành phố trực thuộc trung ương có trách nhiệm hướng dẫn và tạo điều kiện giúp cơ sở sản xuất đưa sản phẩm ra xét chứng nhận cấp dấu chất lượng Nhà nước và giữ vững dấu đã được cấp.

Các xí nghiệp có sản phẩm được xét đề cấp dấu chất lượng Nhà nước đã lập các tổ công tác đề giúp giám đốc xí nghiệp tổ chức thực hiện các công tác chuẩn bị cho việc tiến hành chứng nhận và cấp dấu chất lượng Nhà nước với các nội dung sau:

+ So sánh mức các chỉ tiêu chất lượng sản phẩm của mình với sản phẩm cùng loại

trên thế giới với tiêu chuẩn hay quy định hiện hành về chất lượng.

+ Tự đánh giá mức chất lượng sản phẩm của mình và chuẩn bị các điều kiện để hội đồng đánh giá chất lượng Nhà nước làm việc: các tài liệu kỹ thuật cần thiết, chuẩn bị các phương tiện kiểm tra kiểm nghiệm...

+ Xây dựng và thực hiện kế hoạch tổng hợp các biện pháp kinh tế - kỹ thuật nhằm đảm bảo sản xuất sản phẩm với mức chất lượng ổn định. Tính ổn định của mức chất lượng sản phẩm là điều kiện quan trọng và bắt buộc của công tác chứng nhận và cấp dấu chất lượng Nhà nước; trong đó phải coi trọng việc hoàn thiện công nghệ sản xuất cải tiến phương pháp thử nghiệm, kiểm tra, nghiên cứu, phân tích các kết quả thử nghiệm sản phẩm, giám sát chặt chẽ kỷ luật công nghệ, xử lý tốt nguyên liệu bảo đảm yêu cầu qui định trước khi đưa vào sản xuất, tăng cường công tác quản lý thiết bị bảo đảm chế độ kiểm định và sửa chữa thiết bị dụng cụ đo lường, đào tạo bồi dưỡng cán bộ công nhân, giáo dục chính trị tư tưởng hướng mọi người lao động trong cơ sở phấn đấu vì danh dự của nhà máy... Đồng thời các xí nghiệp nghiên cứu xác định và thực hiện từng bước nâng cao từng chỉ tiêu chất lượng sản phẩm.

Một việc quan trọng để đánh giá chất lượng sản phẩm là phải chọn mức chuẩn, chọn danh mục các chỉ tiêu chất lượng, phương pháp xác định giá trị chất lượng từng chỉ tiêu đó và đánh giá mức chất lượng của sản phẩm. Mức chuẩn có thể là mẫu sản phẩm, có thể là tài liệu kinh tế, kỹ thuật để làm cơ sở so sánh khi đánh giá. Tùy theo các sản phẩm cụ thể, trong thời gian cụ thể để xác định danh mục các chỉ tiêu chất lượng phù hợp, có thể phản ánh tương đối đầy đủ chất lượng sản phẩm được đánh giá và có phương tiện phương pháp đo được, đánh giá định lượng được. Chọn phương pháp xác định giá trị các chỉ tiêu chất lượng phải chú ý các phương pháp đã có tiêu chuẩn. Phương pháp cảm quan là một trong những phương pháp được sử dụng nhiều, đặc biệt đối với các chỉ tiêu mùi vị màu sắc của thực phẩm, chúng ta cần chú ý xây dựng bằng thang điểm chuẩn hợp lý và tập hợp được các chuyên gia có kinh nghiệm. Để xác định giá trị nhóm chỉ tiêu độ tin cậy và tuổi thọ - một trong những nhóm chỉ tiêu quan trọng của sản phẩm - cần nghiên cứu hình thức thuận lợi nhất để thu thập và xử lý thông tin tình hình sử dụng sản phẩm của các hộ sử dụng sản phẩm của mình. Xác định phương pháp đánh giá mức chất lượng sản phẩm là bước quan trọng để phân cấp sản phẩm theo cấp chất lượng. Mức chất lượng sản phẩm được đánh giá là mức chất lượng đối với toàn bộ sản phẩm được sản xuất

ra trong giai đoạn nhất định chứ không phải đối tượng cho một sản phẩm hay một lô sản phẩm.

Hầu hết các sản phẩm đưa vào diện xét để chứng nhận và cấp dấu chất lượng Nhà nước năm nay là những sản phẩm trong diện quản lý chất lượng cấp Nhà nước, có mức chất lượng tương đối ổn định, các xí nghiệp đã có một số kinh nghiệm trong công tác quản lý chất lượng. Công tác chuẩn bị và tiến hành chứng nhận và cấp dấu chất lượng Nhà nước đối với sản phẩm đầu tiên có ý nghĩa quan trọng để đúc rút kinh nghiệm hoàn chỉnh một bước về pháp chế, về học thuật, về tổ chức thực hiện phù hợp ở Việt Nam. Kinh nghiệm nhiều nước cho thấy giai đoạn thí nghiệm (hời gian dài hay ngắn) rất phong phú, phức tạp và quan trọng.

Các cơ quan chức năng có liên quan cần nghiên cứu một loạt vấn đề cụ thể phương pháp đánh giá mức chất lượng sản phẩm công nghiệp, đánh giá chất lượng bằng phương pháp cảm quan, phương pháp chuyên gia, phương pháp xác định chỉ tiêu độ tin cậy của sản phẩm, đánh giá tính ổn định của sản xuất, quy định về tổ chức và hoạt động của hội đồng đánh giá chất lượng, những quy định của Nhà nước về chứng nhận chất lượng sản phẩm, những quy định chung về trình tự đánh giá chất lượng sản phẩm, kiểm tra việc thực hiện đối với sản phẩm đã được cấp dấu, khuyến khích tinh thần và vật chất đối với cơ sở có sản phẩm được cấp dấu chất lượng...

Công tác chứng nhận chất lượng cần được tổ chức tiến hành rộng khắp từ cấp nhà máy. Công tác chứng nhận chất lượng ở nhà máy có tầm quan trọng đặc biệt, nâng cao chất lượng sản phẩm có hệ thống, là cơ sở để chứng nhận cấp dấu chất lượng Nhà nước. Hội đồng chứng nhận chất lượng nhà máy giúp giám đốc nhà máy tiến hành công việc này.

Đối tượng để chứng nhận chất lượng ở xí nghiệp là các chi tiết, cụm chi tiết, bán thành phẩm, bộ phận có ý nghĩa đặc biệt đối với chất lượng sản phẩm. Trong mấy năm trước mắt, công tác chứng nhận và cấp dấu chất lượng Nhà nước cần tập trung vào các sản phẩm xuất khẩu, tư liệu sản xuất (trong đó cần chú ý các sản phẩm phục vụ mục tiêu lương thực) và sản phẩm tiêu dùng có ý nghĩa lớn đối với nền kinh tế quốc dân.

Toàn bộ công tác này phải được thể hiện cân đối trong các cấp kế hoạch tương ứng theo kỳ kế hoạch; đặc biệt là cân đối kế hoạch các mặt cho nhà máy có điều kiện tiến hành các công tác chuẩn bị, trong đó hoàn thiện công nghệ sản xuất, cải tiến phương pháp thử nghiệm kiểm tra và xử lý kết quả, thực hiện các biện pháp toàn diện của quản lý.